

absolutionis sacramentalis ad hoc cogere debet confessarius. Non licet enim proprium commodum cum tanta alterius injuria quærere.

R. 2°. Si periculum sit ne defectus occulti in notitiam alterius veniant, detegendi sunt, propter discordias, jurgia aliaque incommoda quæ probabiliter inde nascerentur: si vero nullus probabilis esset timendi locus ne in posterum cognoscerentur, occultari possent: v. g., puella quæ putatur virgo, non tenetur dicere se olim fuisse corruptam.

Quæritur an sponsalia dissolvi possint, ob causam legitimam, propria auctoritate.

R. Si de sponsalibus ante faciem Ecclesiæ initis ageretur, et alter sponsus reniteretur, auctoritas superioris ecclesiastici requireretur, tum ad pronuntiandum circa validitatem causæ allegatæ, tum ad vitanda scandala. In cæteris vero casibus, qui, altero renitente, a sponsalibus resilire sibi proponit, viros sapientes et maxime confessarium consulere debet, ne seipsum decipiat; sed nulla est obligatio ad superiorem in foro externo recurrendi, cum id nullibi præcipiatur. Verum pars quæ injuste læditur, probabilius compensationem damnorum apud iudices sæculares expetere potest, juxta quod supra diximus.

CAPUT QUARTUM.

DE BANNORUM PROCLAMATIONE.

Bannum est vox germanica, idem significans ac proclamatio publica: igitur banna matrimonii sunt publicæ denuntiationes quibus plebs christiana admonetur de matrimonio inter personas determinatas ineundo.

Nobis dicendum est 1° de illorum necessitate; 2° de eorum circumstantiis; 3° de eorundem dispensatione; 4° de impedimentorum revelatione; 5° de bannis civilibus, et 6° de oppositione ad matrimonium.

ARTICULUS PRIMUS.

DE BANNORUM NECESSITATE.

Plurimæ sunt rationes ob quas proclamatio bannorum saltem utilis est: scilicet, 1° ut tollantur abusus matrimoniorum clandestinorum; 2° ut impedimenta, si quæ sint, detegantur, et matrimonium valide ac licite celebretur; 3° ne filiifamilias matrimonium sine consensu parentum ineant; 4° ut fideles, de futuro matrimonio admoniti, benedictionem cœlestem in sponsos precibus suis adducant.

Mos denuntiandi matrimonium primo invaluit in Gallia, incerto quidem tempore, sed ante decimum tertium sæculum. Concilium Lateranense IV, anno 1215 celebratum, morem istum particularem convertit in præceptum universale, et Conc. Trid., illud renovans, præcepit, sess. 24, de Ref. Matrim. cap. 1, ut « in posterum, antequam » matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parrocho, tribus continuis diebus festivis in ecclesia, » inter Missarum solemnias, publice denuntietur inter » quos matrimonium sit contrahendum. » Henricus III, rex Galliarum, executionem hujus decreti sub pœna nullitatis præscripserat, celebri edicto Blesensi, anni 1579; Henricus IV, anno 1606, et Ludovicus XIII, anno 1639, eandem præscriptionem renovarunt ac confirmarunt.

Jus novum Gallicum nullam quidem facit mentionem de proclamationibus bannorum ecclesiasticis, sed illas nec voluit nec potuit abolere: datur igitur obligatio sub peccato mortali eas faciendi, quia disciplina generalis duobus conciliis generalibus præscripta, ubique ut gravis recepta, gravem inducit obligationem, nec ab illis eximerè possunt denuntiationes civiles, de quibus infra dicemus. Plerique theologi volunt denuntiationes ante matrimonium omissas, ante ipsius consummationem faciendas esse, nisi obtineatur dispensatio, ut in hoc casu fieri consuevit et expedit. Vide *S. Ligorium*, l. 6, n. 990.

Quia sæpe proclamationes ecclesiasticæ nunc post matrimonium civiliter contractum fiunt, quidam opinati sunt mutandam esse antiquam formam, et non amplius

dicendum : *Il y a promesse et accord de mariage entre, etc.*, sed ea utendum esse forma : *Vous êtes avertis que N. et N. sont dans l'intention de recevoir la bénédiction nuptiale, etc.*; sed talis innovatio admitti non debet; standum est formulæ in Rituali præscriptæ, donec alia ab episcopo fuerit determinata.

Omissio voluntaria, absque gravi causa, unius proclamationis bannorum, juxta communem sententiam, est peccatum mortale. *S. Ligorius, l. 6, n. 990.*

Certum est tamen proclamationes bannorum ad validitatem matrimonii requisitas non esse.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE CIRCUMSTANTIIS PROCLAMATIONUM BANNORUM.

Illæ circumstantiæ spectant ad numerum, modum, tempus, locum et personas.

1° *Numerum.* Ante concilium Trid. non determinabatur eorum numerus; at concilium istud statuit quod tres fierent. Si autem matrimonium ultra duos menses post ultimam denuntiationem differatur, tres iterandæ sunt denuntiationes, juxta Rituale Romanum et Rituale Cenomanense. Sunt aliæ diœceses in quibus longius conceditur intervallum.

2° *Modum.* Publice fieri debent, intra Missarum solemniam, et intelligibili voce, ut reipsa populus comperiat inter quos matrimonium sit ineundum.

3° *Tempus.* Diebus dominicis aut festivis de præcepto proclamanda sunt banna : igitur proclamationes istæ fieri non debent festis solemnizatis, nec in Missis privatis, nec in officio vespertino; sed in sola Missa parochiali, sive majori, sive minori, si duæ aut plures sint Missæ parochiales, juxta determinationem parochi. Vide *Dens, t. 1, et Collet, t. xiv.*

At si, omnibus ad nuptias paratis, sacerdos ultimam proclamationem inculpabiliter omiserit, quid agendum est? Certe petenda est dispensatio, si per tempus liceat, etiam mittendo nuntium : si vero longior sit via et ma-

trimonium differri nequeat absque gravi incommodo, æstimamus proclamationes fieri posse in officio vespertino, vel totaliter omitti, quia lex humana non obligat cum tanto incommodo. Ita communiter theologi apud *Collet, t. xiv*, et sic respondemus in diœcesi Cenomanensi.

Licet concilium Trid. statuât proclamationes esse faciendas tribus continuis diebus festivis, requiritur tamen, ex Rituali nostro, ut decem intercedant dies a prima ad ultimam.

4° *Quoad locum.* Certum est proclamationes faciendas esse in ecclesia parochiali contrahentium, proinde in utraque ecclesia, si contrahentes diversæ sint parochiæ; non autem in capellis, sive privatis, sive publicis, nisi tota parochia, aliqua de causa, huc processisset, et Missa parochialis ibi celebraretur. Qui duplex habent domicilium fere æquale, unum ruris et alterum in civitate, in utroque publicari debent.

Cum sacerdotes qui deserviunt ecclesiis nunc vulgo dictis *chapelles vicariales*, quasi ordinariam habeant jurisdictionem, ex institutione episcoporum, proclamationes bannorum personarum ipsis subditarum in eorum ecclesiis fieri debent. Quoad annexas, si determinatum habeant territorium, et capellani eis deserviendis præpositi cuncta munia parochialia exercent, ibi fiunt proclamationes bannorum. Secus, si capellani nonnullas tantum exercent functiones sacras, et habeantur ut vicarii parochi ecclesiæ principalis. Quidam tamen volunt quod in eo casu proclamationes fiant tum in annexa, tum in ecclesia principali; probabilius æstimamus sufficere proclamationes fieri in ecclesia principali.

Qui non a sufficienti tempore domicilium habent in parochia sua actuali, debent insuper denunciari in parochia in qua antea habitaverunt. Conc. Trid. nihil circa hoc punctum statuit : jus antiquum civile, in Ritualibus insertum, sex exigebat menses si contrahentes e parochia ejusdem diœcesis, et annum si e parochia alterius diœcesis venirent, ut in loco præcedentis habitationis non publicarentur. Nunc autem domicilium relative ad

matrimonium per sex menses acquiritur, sine ullo respectu ad dioceses. Nullum est dubium quin episcopi observationem veterum statutorum præscribere valeant, ut episcopus Metensis, anno 1820, et recentius archiepiscopus Avenionensis decreverunt. In diocesi vero Cenomanensi, statutum est novas juris dispositiones in hoc puncto admittendas esse: ideo et proclamationes post sex menses nunquam faciendas in loco anterioris domicilii.

Sex autem menses numerandi sunt a die quo celebrandum est matrimonium retrogradiendo, non vero a die primæ bannorum proclamationis.

Qui autem a sex mensibus in diversis locis habitavit, ad minus publicari debet in loco ubi nunc exstat, et producere testimonia quibus constat illum esse liberum. Rituale Bellic., t. 1, p. 380 in nota, et p. 387, requirit testimonia parochorum locorum in quibus per notabile tempus qui matrimonio jungendus est habitavit, consensum parentum ejus scripto datum, vel, eis defunctis, declarationem parochi originis attestantis talem personam matrimonium non contraxisse, aut conjugem ejus mortuam esse, vel denique testimonia duarum personarum fide dignarum.

Easdem ferme præscribit cautiones Rituale nostrum, ubi agitur de iis qui fixum non habent domicilium.

Banna pro parochia vacante, in ea sola publicanda sunt ecclesia cujus pastori commissa est ipsius parochiæ vacantis cura, nisi Missa parochialis in ipsamet ecclesia vacante celebretur.

5° *Circa personas*, notandum est eas esse posse majores, minores, milites, vagos, vel duplex domicilium habentes.

1° *Majores*. Nunquam proclamanda sunt banna eorum, nisi constet illos consensisse, et cavendum est ne aliquis ex derisione, vel alio quovis motivo perverso, fictam matrimonii futuri quarundam personarum demonstrationem nobis exhibeat.

2° *Minores*. Banna eorum proclamari non debent nisi de expresso consensu ipsorum parentum vel tutorum, et proclamatio facienda est, tum in propria eorum paro-

chia, tum in parochia parentum, vel, si de minoribus ascendentes non habentibus agatur, in parochia tutorum, seu potius, ut quidam volunt, in loco ubi coadunatur consilium familie, ubi videlicet est prætorium judicis pacis (*Cod. civ., art. 160, 168 et 415*). Hæc pro foro civili. Idem faciendum est pro foro ecclesiastico, nisi episcopus aliter statuerit.

Viri non sunt majores relative ad matrimonium, nisi viginti et quinque annos completos habeant; feminae vero majores sunt ubi vigesimum primum annum compleverunt (*Cod. civ., art. 148*). Vir tamen qui ascendentes non habet, major est pro matrimonio sicut pro quibuslibet aliis actibus, statim atque vigesimum primum annum completum obtinuit (*art. 160*). *Toullier*, t. 1, n. 552, et alii jurisperiti.

3° *Milites*. Si sint minores, proclamandi sunt in domicilio in quo nunc exstant, et in domicilio parentum vel tutorum. Si sint majores, in domicilio præsentis et in loco ultimi domicilii ante militiam, quia aliud non acquisierunt domicilium juris. Qui militiæ renuntiaverunt vel ab illa liberati sunt, diplomate probare debent se matrimonium non iniisse aut uxorem esse defunctam, et quoad bannorum proclamationem, habendi sunt ut alii fideles.

4° *Vagi* publicandi sunt in domicilio facti, et, juxta plures, in loco originis, si alibi verum non obtinuerint domicilium. Rituale nostrum præscribit ut ante eorum matrimonium episcopus consulatur.

5° Qui perpetuo laborant vel famulantur in una parochia, et in altera fixam habent domum vel cubiculum, in hac posteriori tantum publicandi sunt, si sint majores; si vero duas vicissim occuparent habitationes in parochiis diversis, in utraque banna eorum publicari oporteret.

6° Si publicandi sint illegitimi, tacenda sunt nomina eorum parentum, meliori quo fieri poterit modo, ut illegimitas non denuntietur, et tamen non mentiatur.

ARTICULUS TERTIUS.

DE DISPENSATIONE BANNORUM.

Si aliquando probabilis fuerit suspicio matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denuntiationes, sancta synodus Tridentina relinquit prudentiæ et iudicio Ordinariorum ab illis dispensare; sess. 24, c. 1 de Reform. Matr. Certum est ergo episcopos, sive per se, sive per vicarios suos generales, et vicarios generales capitulares, sede vacante, a proclamationibus bannorum pro prudentia sua dispensare posse. Causæ autem dispensationis legitimæ, sunt: 1º ne matrimonium malitiose impediatur; 2º damnum grave, infamia aut scandalum timendum, si nuptiæ differantur; 3º matrimonium jam civiliter contractum; 4º si unus sponsorum in tres proclamationes consentire nolit; 5º metus ne vir puellam stupratam relinquat, etc.

Multo major requiritur causa ut a tribus faciendis proclamationibus dispensatio concedatur. Mos invaluisse videtur ut ab una vel a duabus publicationibus dispensatio sine gravi causa tribuatur, quando constat nullam intercedere impedimentum, quia temporibus nostris timendum est matrimonium civile vel aliud incommodum.

Parochi dispensationem bannorum postulantes, rem simpliciter exponere debent, et tunc circa validitatem dispensationis securi esse possunt. Sed ipsi nullam habent facultatem dispensandi.

Attamen in articulo mortis matrimonio jungere possunt concubinarios civiliter conjugatos, posthabitis bannorum proclamationibus, utendo *epieikeia*, idque præsertim ad legitimandam prolem coram Ecclesia. Si enim nulla esset proles, non videtur cur tam præcipitanter daretur benedictio nuptialis, maxime si altera pars recte non esset disposita, et mors inevitabilis appareret: tunc sincera promissio matrimonium catholice ineundi sufficeret, ut confessarius ultima administraret sacramenta.

Diximus *civiliter conjugatos*; alios enim concubinarios

ad benedictionem nuptialem admittere non possumus quin prius civiliter fuerint conjugati. *Patebit ex dicendis.*

Quæritur 1º an, quando sponsi ex diversis sunt diocesis, dispensatio bannorum obtinenda sit ab utroque episcopo.

R. Sanchez et multi alii negarunt dicentes contrahentes esse per modum unius, et unum dispensari non posse quin eo ipso alter dispensetur; alii vero communius et verius affirmant dispensationem utriusque episcopi necessariam esse, quod variis rationibus probant, et maxime praxi universali. Ab hac igitur regula recedere non licet.

Quæritur 2º an episcopus suum diocesanum dispensare possit a bannis publicandis in aliena diocesi, unde venit abhinc minus quam sex mensibus.

R. Quidam affirmant, quia plenam habet jurisdictionem in suum diocesanum: alii vero negant, quia lex publicationis est localis et solus Ordinarius loci ab illa dispensare potest. Talis est praxis communis.

Attamen, urgente necessitate, aut magna occurrente difficultate, Ordinarius personæ judicare potest, per *epieikeium*, legem in tali casu non obligare.

ARTICULUS QUARTUS.

DE REVELATIONE IMPEDIMENTORUM.

Dubitari non potest quin existat obligatio sub peccato mortali impedimenta revelandi; id sequitur ex præcepto bannorum et ex minatione excommunicationis quæ in Ritualibus nostris reperitur. Hæc revelatio quamprimum facienda est, nec tuto expectaretur ultima proclamatio, *ut patet.*

Non solum impedimentum dirimens, sed et impediens revelandum est, quia matrimonium redderet sacrilegum. Omnes fideles cujuscumque sexus, ætatis, parochiæ, etc., ad hanc revelationem pari obligatione tenentur, siquidem præceptum ad omnes usum rationis habentes diri-

gitur. Excipiuntur tamen 1° confessarii qui impedimentum per confessionem sacramentalem norunt, quia secretum confessionis nullam ob causam violari potest; 2° qui impedimentum sub secreto consilii ratione professionis suæ noscunt: tales sunt parochi, rectores, medici, chirurgi, obstetrices, advocati, etc.; valde enim totius societatis interest ut hujusmodi secreta nunquam aperiantur. Qui autem impedimentum sub aliis secretis cognoscerent, v. g., sub secreto confidentiæ vel conversationis, illud manifestare tenentur, quia obedientia erga Ecclesiam et reverentia sacramento debita præstant incommodis quæ in his casibus timeri possent: ita generatim judicant theologi. 3° Qui sine propria infamia vel absque gravi detrimento respectu sui, aut respectu conjugis, ascendentium, descendentium, aliorumve sibi proxime conjunctorum, impedimentum detegere non possunt, illud aperire non tenentur: v. g., pater, mater, frater, soror, revelare non tenentur impedimentum ex copula illicita filiæ, sororis, etc., proveniens, si gravis infamia inde sequenda esset. In dubio consulendus est episcopus, vel confessarius aut alius superior.

Nonnulli theologi dixerunt eum qui solus impedimentum cognoscit, illud revelare non teneri, quia talis revelatio nullius est utilitatis, cum existentia impedimenti in foro externo probari nequeat: sed communiter alii docent faciendam esse revelationem, quamvis impedimentum juridice probari non possit; certum est enim revelationem multum inservire posse ad præcavendum sacrilegium.

Qui impedimentum cognosceret, illud detegere deberet, etiamsi propter dispensationem nulla facienda esset proclamatio bannorum. Ex regula charitatis in Evangelio, Matth. xviii, 15, tradita, primo monendi sunt sponsi, si spes emendationis affulgeat, deinde parentes, et si id non sufficiat, tunc revelatio facienda est parochi. Ipsa sponzorum infamia non potest esse ratio sufficiens quæ a revelatione excuset; ipsis namque imputanda foret.

ARTICULUS QUINTUS.

DE PROCLAMATIONE BANNORUM CIVILIUM.

Lex civilis nunc in usu apud nos duplicem præscribit denuntiationem matrimonii futuri, ante domum communem, ab officario publico faciendam duobus dominicis immediate sequentibus, et exigit ut exemplar actus publicationis valvis domus communis maneat appensum intra octo dies publicationum (*Cod. civ. art. 63 et 64*).

Si intra annum, ab ultima denuntiatione, matrimonium non celebretur, iterandæ sunt duæ denuntiationes (*art. 63*).

Matrimonium celebrari non potest, nisi tertia die post ultimam denuntiationem, vel post primam, si dispensatio alterius obtineatur, proindeque feria quarta, non vero feria tertia: annus igitur, pro quo valent publicationes, a die quo matrimonium fieri potest computatur (*Hutteau d'Origny, de l'État civil, p. 312*).

Si contrahentes domicilium habeant in communitatibus diversis, denuntiationes faciendæ sunt in proprio utriusque domicilio, et in domicilio parentum vel eorum sub quorum potestate adhuc constituti sunt quoad matrimonium, *ut diximus*.

Banna minorum publicari non debent quin de consensu parentum eorum constet, nec similiter banna majorum nisi exhibeatur vel consensus ascendentium vel actus reverendæ summationis.

Partes quarum domicilium non est acquisitum nisi per sex menses (*Cod. civ., art. 167*), debent adhuc publicari civiliter in loco ubi prius habebant domicilium fixum. Affirmat *Delvincourt*, t. 1, p. 376, legislatores morem antiquum mutare non intendisse, ac consequenter publicationes in loco ultimi domicilii faciendas esse per annum integrum, ex quacumque *communitatis* parte veniant: hoc tamen improbabile nobis videtur et contrarium mori consueto officiariorum status civilis, qui, post sex menses, publicationes in loco præcedentis domicilii faciendas non curant. Milites publicandi sunt in loco ubi

per sex menses continuos ultimo morati sunt (*Cod. civ., art. 94*). *D'Origny* contendit publicationes semper faciendas esse in domicilio facti et in locis in quibus sponsi per ultimos sex menses continuam habuerunt residentiam. Pag. 304, citat decisionem ministri iustitiæ, diei 1 maii 1819; art. citatus 167 *Cod. civ.* hunc sensum videtur habere. *Delvincourt* opinatur eos denunciandos esse in omnibus locis in quibus ab uno anno habitaverunt: verum hoc nullibi, ut arbitramur, recipitur in praxi. Plurima igitur est discrepantia inter civiles et ecclesiasticas proclamationes.

Dispensatio secundæ publicationis ob graves causas ab imperatore obtineri potest (*art. 169*). Ex arresto diei 9 junii 1803, procurator imperialis eam concedit (*Manuel des Maires*, auctore *Rondonneau*, p. 285).

ARTICULUS SEXTUS.

DE OPPOSITIONE AD MATRIMONIUM.

Parochus qui de existentia alicujus impedimenti admonetur, debet 1º perquisitiones necessarias facere, ut claram facti notitiam obtineat; 2º exigere ut testes sua dicta scripto confirment, ne ea denegent, et ipse velut impostor habeatur; 3º curare, quantum in se est, ut sacrilegium vitetur, et matrimonium valide ac licite contrahatur. Sed tenereturne benedictionem nuptialem denegare, si, ex depositione unius testis, impedimentum nosceret? Circa hanc difficultatem scinduntur theologi, ut videre est apud *S. Ligorium*, l. 6, n. 996: communissima autem sententia est benedictionem esse denegandam, modo testis sit persona gravis, deponat ex scientia certa, non vero ex auditis, et depositionem juramento confirmet. Ita ferme *Collator Paris.*, t. 1; *Collet, Benedictus XIV*, quæst. can. 452, etc.

Si autem parochus solus noscat, alia via quam per confessionem, impedimentum quod probare non potest, communius docent theologi eum matrimonio assistere

non teneri; si non teneatur, videtur quod non possit: in eo casu adeat episcopum et dispensationem impedimenti obtineat, vel discat quid sibi faciendum sit.

Cum in præsentî rerum statu, contractus civilis semper præcedere debeat matrimonium ecclesiasticum, oppositiones ad matrimonium prius fieri debent apud officiarium civilem. Eas facere possunt 1º persona conjugata uni e sponsis: v g., si vir uxorem habens, aliam ducere velit, uxor ejus matrimonio se opponere potest; 2º pater, defectu patris mater, et defectu patris et matris, alii ascendentes, matrimonio descendendum suorum etiam majorum se opponere possunt; tunc officiarium actum oppositionis scribere et matrimonium suspendere tenetur; 3º quidam alii oppositionem intentare possunt, sed rarius. Vide *Cod. art. 172* et seq.

Parentes aut tutores qui contractui civili consenserunt matrimonium ecclesiasticum impedire nequeunt, id est, oppositionem eorum parochus admittere non debet, ut pote nulla ratione fundatam.

CAPUT QUINTUM.

DE CONSENSU IPSORUM CONTRAHENTIUM.

Certum est aliquem requiri consensum ad validitatem matrimonii; matrimonium enim, ut contractus, est conventio: nulla autem est conventio sine utriusque partis consensu: atqui sacramentum supponit contractum: ergo matrimonium sine consensu partium jure naturali est nullum, tum ratione contractus, tum ratione sacramenti, et nulla potestas humana consensum illum supplere posset. Potestas civilis habet quidem facultatem supplendi consensum, si de bonis temporalibus agatur, quia dominium hujusmodi bonorum in vitis proprietariis transferri potest; non vero dominium corporum relative ad matrimonium.